

Л.Ф. Сідельнікова, І.Г. Дікова, А.Г. Дімітрова

Метод активного навчання у викладанні дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології»

Національний медичний університет імені О.О. Богомольця, м. Київ, Україна

Резюме. У статті обґрунтовано та проаналізовано застосування сучасної педагогічної технології та методу дебрифінгу у викладанні дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології». Метод дозволяє підвищити рівень практичних навичок студентів 2-го курсу, покращує «вживання» знань, підвищуючи таким чином ефективність та якість навчання.

Ключові слова: сучасні педагогічні технології, дебрифінг, пропедевтика терапевтичної стоматології.

Актуальність

Дебрифінг – це спільне, комплексне обговорення навчального заняття й досягнутих результатів навчання викладачем і студентами [7].

Найбільш тісний контакт між викладачем і студентами досягається в результаті спільних дій, що особливо яскраво проявляється в педагогічній технології дебрифінгу. Даний метод активного навчання відноситься до сучасних педагогічних технологій, при якому завдяки високотехнологічним комунікативним засобам відбувається обговорення досягнутих результатів навчального процесу й самого заняття [2, 4].

Завдяки ЗМІ нам добре відомо такий захід, як брифінг, у ході якого організатори доносять до присутніх у короткій формі якусь важливу за значущістю інформацію, зазвичай присвячену одному питанню або темі. У цьому сенсі дебрифінг протилежний брифінгу. Замість інструктажу в питаннях «що» та «як», отриманих у ході заняття, дебрифінг спрямований на з'ясування того, що досягнуто і як це зроблено, тому його суть – в організації своєрідної рефлексії заняття [3, 5] з метою проаналізувати й осмислити вивчений матеріал, виявити, розібрати і прояснити незрозумілі моменти, відзначити досягнення, дати аналіз поведінки у групі та охарактеризувати вміння взаємодіяти в ній.

Дуже важливе в дебрифінгу співставлення поставлених на початку заняття цілей та отриманих у кінці його результатів, що є доповненням рефлексії (осмисленням пережитого досвіду) та зворотного зв'язку (з'ясування педагогом того, що засвоєно) [2, 8].

Спочатку методикою дебрифінгу у психології й військовій справі запропонував Джеффри Мітчелл, де вона використовувалася з метою «зняття напруги після пережитої психологічної травми або виконаної операції й повертала суб'єкта до об'єктивної оцінки реальності» [5].

У педагогіці призначенням методу є сприяння формуванню деяких компетентностей, таких як: готовність працювати в команді, вести дискусію, здатність критично мислити, бути толерантним до іншої думки. Дебрифінг мотивує студентів на більш детальне і глибоке вивчення предмета, активну участь у груповій роботі, самостійний пошук рішення проблеми, розвиває самокритику і навчає як колегальності, так і аргументованого прийняття самостійних рішень [1, 6].

Умови для проведення методу – застосування у групі з 10–15 осіб в інтерактивному режимі. Особливо важливо, щоби при цьому у групі існувала атмосфера співпраці. Рекомендована неманіпулятивна техніка спілкування педагога та студентів, де роль педагога – помічник, який спрямовує студентів за допомогою запитань.

Також рекомендуються певні ресурси й матеріальна база для проведення методики: мультимедіа та фліпчарт для фіксації та презентації матеріалу дебрифінгу, відеоматеріали (коли метод застосовується як мотивуючий початок обговорення).

Мета – підвищити ефективність навчання студентів та об'єктивність оцінювання їхніх практичних навичок при використанні сучасної педагогічної технології дебрифінгу.

Матеріали та методи

Дослідження проводилось у контингенті студентів 2-го курсу, які тільки вони приступили до вивчення дисципліни «Пропедевтика терапевтичної стоматології» на кафедрі терапевтичної стоматології НМУ. Дисципліна складається з одного модуля та чотирьох змістових модулів і за стандартами ЄКТС включає чотири кредити і 120 годин: 10 годин лекційних, 70 годин практичних занять і 40 – самостійної роботи. Експеримент проводили в чотирьох ранжированих академічних групах із приблизно однаковою успішністю. Дві групи в дослідженні були основними, де в ході навчального процесу був застосований дебрифінг, і дві групи – контрольні, де ця технологія не застосовувалася. Через 4,5 місяця, після закінчення вивчення модуля, був проведений детальний аналіз здатності до вживання мануальних навичок студентів.

У фантомному класі на кафедрі, де і проводяться практичні заняття, студенти мають можливість отримати теоретичні знання й закріпити їх мануальними навичками на моделях та обладнанні, які повністю імітують реальний лікувальний процес (препарування каріозних порожнин усіх класів, пломбування каріозних порожнин різних класів сучасними стоматологічними матеріалами різних груп, медикаментозна та інструментальна обробка кореневих каналів різними техніками, пломбування кореневих каналів пломбувальними матеріалами різних груп, шліфування й полірування пломб). Стоматологічні маніпуляції були вибрані відповідно до стандартів ОКХ (освітньо-кваліфікаційної характеристики).

В основній і контрольній групах перед початком циклу, а також на кожному занятті згідно з його планом проводилася роз'яснювальна робота про завдання й методики майбутніх маніпуляцій. Викладач пояснював і самостійно показував хід виконання практичних маніпуляцій, використовувалася навчальні фільми, фотографії, рисунки, моделі. Обговорювалися основні положення, показання та протипоказання до застосування різних методик, алгоритми їх проведення, розбирались можливі помилки й ускладнення. Потім відпрацювання практичних навичок проводилось на фантомах під керівництвом і контролем викладача. На відпрацювання практичних навичок згідно з алгоритмами відводилася різна кількість часу, що залежала від складності маніпуляції.

На заключному етапі заняття в академічних групах, які є основними в дослідженні, проводилася відеозйомка виконання студентами маніпуляцій й у фантомному класі без участі викладача. Після цього проводився дебрифінг. При перегляді відеозапису на екрані телевізора обговорювалися дії та отримані результати, студенти мали можли-

вiсть аналізувати помилки, обговорювати їх з викладачем. Цьому особливо сприяли такі функції запису, як «стоп-кадр» і «повернення». У контрольній групі студенти демонстрували свої практичні навички викладачу й були їм оцінені за традиційною системою з конвертацією балів (6 балів – «5», 5 балів – «4», 4 бали – «3», 0 балів – «2»).

Результати

Через 4,5 місяця, після завершення вивчення модуля, контроль і використання мануальних практичних навичок проведено в тих самих групах. Студентам було запропоновано виконати ті ж самі маніпуляції. Оцінювання проводилося за тією ж 6-бальною системою в залежності від кількості помилок і неточностей. Наприклад, неправильний вибір бору або його розміру, порушення послідовності використання або вибору виду інструментів, технології та експозиції за часом при роботі з різними матеріалами тощо. В основній групі, де був застосований метод дебрифінгу, середній бал склав 5,38. Оцінку нижче 5-ти балів отримав один студент. У контрольній групі середній бал склав 5,13; у 4-х випадках студенти отримали оцінку 4 бали.

Ще однією позитивною стороною дебрифінгу є те, що він дозволяє індивідуалізувати оцінювання протягом усього виконання маніпуляції, бо викладач не може одночасно простежити виконання практичного завдання на всіх його етапах і всіма студентами групи (це 14–15 осіб). А на відео-перегляді це завдання можна виконати.

Технічна сторона методу дебрифінгу не вимагає значних матеріальних вкладень: можна використовувати будь-який записуючий пристрій (камеру, планшет, навіть телефон). Висока якість запису має не настільки важливе

значення, як критичне оцінювання своїх дій з боку й покроковий розбір з досвідченим викладачем-фахівцем.

Висновки

Використання сучасних педагогічних технологій, зокрема дебрифінгу, дозволяє підвищити ефективність оволодіння студентами стоматологічного факультету практичних навичок на ранніх етапах навчального процесу (2 курс, 4-й семестр). Це відповідає концепції сучасної освіти про підвищення якості освітніх послуг і підготовки кваліфікованих спеціалістів, які володіють необхідним обсягом практичних навичок на високому професійному рівні. Метод також дозволяє детально й об'єктивно оцінювати виконання студентами практичних завдань, що робить більш відкритою систему оцінювання. І, нарешті, дебрифінг забезпечує підготовку на більш високому рівні до складання іспиту ОСКІ (OSCE), який вводиться в сучасний навчальний процес.

Грунтуючись на отриманому нами досвіді і проаналізувавши педагогічну літературу (www.Prezi.com), ми пропонуємо такі **методичні рекомендації**: дебрифінг доцільно приймати на завершальній стадії заняття з метою осмислення досягнутих результатів; методику слід запроваджувати при проведенні занять, які проходять у формі тренінгу (для зняття стресу й напруження), із застосуванням методу кейсів (для оцінювання вибраних шляхів вирішення проблеми), ділової гри (для виведення з ролей та об'єктивної оцінки прийнятих у ході гри рішень), для створення зв'язку з уже вивченим матеріалом на початку нового заняття за темою, що вивчається (для мотивації та залучення).

ЛІТЕРАТУРА

1. Енциклопедія педагогічних технологій та інновацій / Автор-укладач Н.П. Наволокова. – Х.: Вид. група «Основа», 2010. – 176 с.
2. Ефимов Е.В., Дорогойкин Д.Л., Аверьянов А.П., Хорошкевич А.В. Дебрифінг как средство повышения качества симуляционного обучения на кафедре общей хирургии // Перспективы науки и образования. – 2015. – № 2 (14). – С. 104–107.
3. Педагогіка вищої школи: навч. посіб. / З.Н. Курлянд, Р.І. Хмельок, А.В. Семінова та ін.; під ред. З.Н. Курлянд. – К.: Знання, 2007. – 495 с.
4. Педагогіка в медицині / Під ред. Н. Кудрявої. – М.: Академія, 2012. – 320 с.
5. Психологія і педагогіка: Підручник / Під ред. С.Д. Максименка. – Вінниця: Нова Книга, 2007. – 368 с.
6. Свистунов А.А. Имитационное обучение в системе непрерывного профессионального медицинского образования. – М., 2012. – 120 с.
7. Электронная библиотека учебников: <http://studentam.net/content/view/>.
8. The effect of hi-fi simulation on educational outcomes / D.L. Rodgers et. al. Simulation in Healthcare, 2009. – № 4, p. 200–206.

Методи активного обучения в преподавании дисциплины «Пропедевтика терапевтической стоматологии»

Л.Ф. Сидельникова, И.Г. Дикова, А.Г. Димитрова

Резюме. В статье обосновано и проанализировано применение современной педагогической технологии и метода дебрифинга в преподавании дисциплины «Пропедевтика терапевтической стоматологии». Метод позволяет повысить уровень практических навыков студентов 2-го курса, улучшает «выживаемость» знаний, повышая таким образом эффективность и качество обучения.

Ключевые слова: современные педагогические технологии, дебрифинг, пропедевтика терапевтической стоматологии.

Method of active education in teaching discipline «Propedeutic of therapeutic stomatology»

L. Sidelnikova, I. Dikova, A. Dimitrova

Summary. The article justifies and analyzes the application of modern pedagogical technology, or method of debriefing, in the teaching of the discipline «Propedeutics of therapeutic stomatology». The method allows to increase the level of practical skills of the 2nd year students, improves the «survival» of knowledge, thereby increasing the effectiveness and quality of training.

Key words: modern pedagogical technologies, debriefing, propaedeutics of therapeutic stomatology.

Сидельникова Лариса Федорівна – канд. мед. наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології Національний медичний університет імені О.О. Богомольця. **Адреса:** 03057 м. Київ, вул. Зоологічна 1.
Дикова Інна Гарольдівна – канд. мед. наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології Національний медичний університет імені О.О. Богомольця. **Адреса:** 03057 м. Київ, вул. Зоологічна 1.
Дімітрова Алла Григорівна – канд. мед. наук, доцент кафедри терапевтичної стоматології Національний медичний університет імені О.О. Богомольця. **Адреса:** 03057 м. Київ, вул. Зоологічна 1.